

Svētki nav tikai izklaide. Tie stiprina piederību

Vasara – laiks atpūtai, kad ir arī daudzveidīgs kultūras pasākumu piedāvājums. Nedēļu nogalēs ne vienam vien bija jādomā, kurp doties, jo tuvā un tālāk apkārtnē notika lielāki un

mazāki svētki, festivāli, koncerti, brīvdabas izrādes. Vasara arī Cēsu novadā bija skanīga un koša. Kāda, par to saruna ar Cēsu Kultūras pārvaldes vadītāju **ZANI NEIMANI**, Amatas Kultūras centra pasākumu organizatori **TAIGU**

KRŪMIŅU, Liepas kultūras nama vadītāju, Mārsnēnu tautas nama vadītāju p.i. **SANDIJU PĒTERSONI** un Vecpiebalgas kultūras nama vadītāju **ZIGRĪDU RUICĒNU**.

Z. Neimane: - Katrā pilsētā un pagastā ir savas tradīcijas. Viena no tām – svinēt kopīgus svētkus. Svētki stiprina lokālpatriotismu, tie ir vietas identitātes iezīmēšana, kopības sajūtas veidošana.

Likums nosaka, ka novadi tiek iedalīti pilsētās un pagastos. Šovasar novadā notika vairāki apvienību svētki. Iedzīvotājiem būtiskāka ir piederība pagastam, pilsētai, nevis apvienībai. Savulaik arī ne visur mazajos novados pagastu iedzīvotāji jutās piederīgi novadam. Vai nav jāstiprina piederība pagastiem?

Z. Ruicēna: - Kad izveidoja Vecpiebalgas novadu, 2012.gadā radās kultūras un mākslas nedēļa jeb saiešana slātaviešu garā “Vecpiebalga atver durvis”. Svinējam nedēļu, vienu dienu katrā pagastā: Vecpiebalgā, Inešos, Kaivē, Taurenē un Dzērbenē. Laika gaitā tika saprasts, ka pagastos rīkos savus svētkus, jo kaimiņi nejutās īsti piederīgi “Vecpiebalga atver durvis”. No svētkiem paredzētā finansējuma tika atdalīti līdzekļi pagastu svētkiem. Kopš 2020.gada “Vecpiebalga atver durvis” ir Vecpiebalgas un Inešu pagastu svētki, kuros notiek arī Mazās Kalniņas dienas. Tos rīko kultūras nams, muzeju apvienība, jauniešu centrs. Pārējos pagastos ir dažādi pasākumi, bet tos neizceļ kā pagastu svētkus.

Z. Neimane: - Pārvalde uzskata, ka katrā apvienības teritorijā, kuru veido vairāki pagasti, ir jāsaglabā lielāki svētki, nosaukumam nav nozīmes. Ir Cēsu pilsētas un apvienību svētki, nevis katrā pagastā, kur, protams, notiek dažādi lokāli pasākumi.

T. Krūmiņa: - Amatas novadā bija tradīcija, ka novada svētki katru gadu notiek citā pagastā. Pagastam ir iespēja izvēlēties tēmu, ko darīs, rādīs, kā piesaistīs kaimiņu interesi. Citu pagastu kultūras darbinieki iet palīgā, strādājam kā komanda. Arī katra pagasta iedzīvotājiem ir stimulants saņemt sētu, piedalīties, jo jāuzņem ciemiņi. Tagad ir Amatas apvienības svētki, šovasar tie bija Amatas pagastā, lemsim, kurā pagastā būs nākamgad.

S. Pētersone: - Ir mazie svētki, un ir vajadzīgi lielāki, kaut vai lai aplūkotu kaimiņus. Katrs dzīvo savā vidē, ir tai piederīgs un sevi ar to identificē. Vietas identitāte – mana Liepa, gribu to cildināt, Mārsnēnos tāpat, bet katrā pagastā ir kas savs. Kolēģi sanācām kopā, un komanda veidojam apvienības svētkus Liepā. Arī kultūras darbinieki jūtas citādi, ir cits mērogs.

- Vai apvienības svētkos nezūd

pagasta lokālais?

S. Pētersone: - Noteikti ne, jo tiek izcelts pagastam būtiskais. Vecpiebalgai, Amatai savs, Liepai – liepa, māls, ūdeņi. Pagasta svētki nekur nepazūd. Nākamgad Liepai būs vārdadiena, bet apvienības svētki notiks Mārsnēnos.

- Svētki vietējiem, apkārtnējiem, kā ieinteresēt tālākus kaimiņus?

Z. Ruicēna: - Mums ir daudz vasarnieku, kuri apmeklē pasākumus, un reizēm šķiet, ka nepazīstamo ir vairāk nekā to, kuri ikdienā dzīvo pagastā. Vietējie pieraduši, ka viss ir, svešais novērtē to, kas notiek. Kaut vai tirgū, kuram iziet cauri tūkstotis un vairāk, Vecpiebalgas vārds skan. Te ir vērtības, kas Piebalgā ir svarīgākas. Būtiskākais ir izcelt savējo. Šogad svētku atklāšana bija Brāļu Kaudzīšu muzejā, tur vairāk bija vecpiebaldzēnu, tāpat arī cēlajā divriteņu izbraucienā pa Vecpiebalgu. Tas netiek rīkots tāpat vien, bet atgādinot, ka pirmo vellapēdu te izrādīja Matīss Kaudzīte, dodoties braucienā cauri Vecpiebalgai. Pirmajā gadā cerējam, kādi 20 piedalīsies, reģistrējās 70, šogad 90, bet daudzi pa ceļam pievienojās.

Katru gadu izvēlamies akcentēt kādu tēmu, lai gan atbraucējs, gan pašu cilvēki vai nu uzzina ko jaunu, vai arī tiek atgādinātas zināmas vērtības. Šogad “Kaķīša dzirnāvām” 110 gadi. Kopā ar bērnodārzu, rīkojot pirmsskolas dziesmu un deju svētkus, kas ir tradicionāli, bērnodārza audzēkņu vecāki iestudēja “Kaķīša dzirnāvām”. Muzeju apvienības “Orisāre” vadītāja Līva Grudule uzrakstīja scenāriju, tika izveidotas dekorācijas, sagādāti tērpi. Izrāde izdevās brīnišķīga. Tāpēc nolēmām to iekļaut arī “Vecpiebalga atver durvis” svētku programmā. Zāle uz izrādi bija skatītāju pārpildīta. Gan savējiem, gan ciemiņiem varējām parādīt, cik bagāti esam.

S. Pētersone: - Liepā piesaista Liepas ellīte. Bija sabraukusi īgauni, vācieši, interesējās, kas tie par svētkiem. Meklējam to, kas ir mūsu, ko varam parādīt, ar ko iepazīstināt ciemiņus. Ekskursijās uz rūpnīcu visi netika, tās būs arī nākamgad. Bija ne tikai vietējo interese, brauca no Valmieras, Cēsīm.

Ievēroju, ka svētkos bija daudz jaunu cilvēku, ģimeņu ar bērniem. Bērnu pasākumi bija ļoti apmeklēti. Nākamgad apvienības svētki būs Mārsnēnos, kopienā jau domā, kādi tie varētu būt, ko izcelt, ar ko lepoties.

- Apvienību svētki reizē ir arī racionāla finanšu un cilvēkresursu izmantošana.

S. Pētersone: - Protams. Tā vairāk var izdarīt.

- Pirms gadiem bija uzskats, ka pilsētu un novadu svētki cits

no cita atšķiras ar to, kura pašvaldība spēj uzaicināt pazīstamākus māksliniekus.

T. Krūmiņa: - Apvienības svētkos balli spēlēja pazīstamāka grupa nekā pagastu kultūras notikumos, aktieris tos vadīja, bet lielākie resursi esam paši – amatiermākslas kolektīvi, vietējie vadīja dažādas meistardarbnīcas. Svētkos vajag kādu odziņu, lai ir kāds pazīstams vārds – mākslinieka vai grupas.

Z. Ruicēna: - Piekrītu. Viens ir parādīt sevi, un, cik budžets ļauj, jāpieaicina arī profesionāli mākslinieki.

- Būtiska ir sadarbība, tad var sarīkot svētkus, gan mazus, gan lielus.

Z. Ruicēna: - Vecpiebalgas kante jānotur, un tas nav viegli. Ir pazudusi kādreizējā kopības sajūta..., bet ir jādara un jāveido citas iestrādes. Saimnieciskajos darbos neaizvietojami palīgi ir apvienības saimnieciskā dienesta darbinieki. Muzeju kolēģes, jauniešu centra aktīvisti, vidusskola, bērnodārzs, kopā veidojam un darām.

Z. Neimane: - Sadarbība nav pazudusi, apvienību svētkos sadarbība ir ar pārvaldi, un darbinieki iesaistās saimniecisku jautājumu risināšanā. Jāpaiet laikam, lai sadarbība jaunajā novadā izveidotos loģiska un līgana. Ar katru gadu situācija būs skaidrāka.

S. Pētersone: - Mums piedalījās jaunieši, kolēģi no visu apvienības pagastu kultūras namiem, bibliotēka – tā bija komanda Liepā.

T. Krūmiņa: - Bez saimnieciskajiem darbiniekiem neko nevarētu izdarīt. Meklējam, aicinām bijušos pašdarbniekus, lai iesaistās, tāpat brīvprātīgos – jauniešus, seniorus. Jo plašāki svētki, jo vairāk vajag cilvēku, kuri iesaistās norisē.

Z. Neimane: - Kultūras pārval-

dē arī esam cits citam kolēģi, un lielajos notikumos ir jāsadarbojas.

Z. Ruicēna: - Visu var atrisināt runājot.

- Domājot par nākamo gadu, apvienībās būs vieni lielāki svētki.

Z. Neimane: - Jā, tā paliek.

- Pierasts, ka svētkos pilsētās vai pagastos visi pasākumi ir bez maksas. Varbūt jāsāk radināt, ka nekas nav bez maksas.

S. Pētersone: - Domāju, apvienības svētkos – nē. Tie ir svētki vietējiem un kaimiņiem. Ir daudz nelielu pasākumu, kur maksa ir simboliska.

Z. Neimane: - Ir jāreķina, vai par biļetēm nopelnītais nav jāatdod par apsardzi, teritorijas norobežošanu, samaksu kasieriem. Cēsu Pils parkā tas ir dārgi. Tāpēc svētku koncerti ir bez maksas.

Z. Ruicēna: - Vai balle, koncerts par maksu, vai valsts svētkos bez maksas, tas, kurš gribēs, atnāks. Mazajās Kalniņas dienās kāda kundze teica: “Kāpēc koncerts par maksu?” Cita savukārt ieteica: “Par tādu koncertu var būt dārgāka biļete.” Šis vienmēr bijis maksas koncerts. No svētku budžeta nedaudz vairāk kā puse bija atvēlēta šim koncertam. Atpelnījām budžeta ieguldīto un vēl nopelnījām, bija gandrīz tūkstotis apmeklētāju. Ja nebūtu nopelnīts, gada beigās nebūtu naudas. Mazās Kalniņas dienas ir pašvaldības pienesums tradīcijai un nu jau arī kultūrvēsture, jo 2026.gadā Imantdienām paliks 50 gadi.

Z. Neimane: - Vērtējot tendenci, ne tikai Cēsu novadā, daudzos pilsētu svētkos bija maksas pasākumi.

- Ne reizi vien dzirdēts: “Pagastā par balli vai koncertu taču nemaksāšu piecus eiro!” Bet aizbrauc uz kaimiņu pagastu, kur bez domāšanas samaksā septiņus. Šķiet, kaimiņos ir labāk.

T. Krūmiņa: - Ir burkšķētāji, kuriem nekad nebūs pa prātam, un ir tie, kuri brīnās, ka biļete tik lēta. Viedokļi dažādi.

Z. Neimane: - Ir arī tādi, kuri uzskata – ja pasākums bez maksas, tad nebūs kvalitatīvs.

Z. Ruicēna: - Piemēram, kādā vietā koncerts maksā 25 eiro, bet Vecpiebalgā tas pats septiņus, to bieži vien nenovērtē, tāpat to, ka jāatbrauc daži kilometri vai jāpārņāk pāri ielai, nevis jādodas uz pilsētu. Kultūras darbiniekiem katrs pasākums ir kā loterija – redzēs, cik apmeklētāju būs.

- Varbūt vairāk jāiesaista visa novada amatiermākslas kolektīvi?

Z. Neimane: - Tas ir ceļš, kuru ejam.

- Vai jāturpina tradīcija, ka svētkos jābūt tirdziņiem?

Z. Ruicēna: - Tirdziņiem ir savs šarms, tā ir ne tikai tirgošanās, bet arī vieta, kur satikties, pasēdēt, parunāties, baudīt kādu koncertu, piedalīties radošajās aktivitātēs. Vecpiebalgā tirdziņi ir svarīgi vasarā, pavasarī, rudenī un pirms Ziemassvētkiem. Bez amatnieku tirgus “Vecpiebalga atver durvis” nav iedomājama.

T. Krūmiņa: - Amatā nav tirgus tradīciju, esam mēģinājuši. Tirgotāji sabrauc, bet pircēju nav. Nītaurē tradīcijas ir, bet tomēr sarežģīti piesaistīt gan tirgotājus, gan pircējus.

S. Pētersone: - Liepā arī nav tirdziņu tradīcijas.

Z. Neimane: - Tirgus ir piedeva, kas saved cilvēkus, kultūras darbinieku uzdevums ir piedāvāt kultūras programmu. Cēsu svētkos tirdziņš ir liels, bet tā ir viena no aktivitātēm, sadarbība ar uzņēmējiem. Vienmēr tirgoties gribētāju ir vairāk nekā vietu vecpilsētā, bet ārpus tās neviens vietu negrib. Katru gadu piesakās ap 200 tirgotāju, viņu piedāvājums tiek izvērtēts. Šovasar tiem, kuri tirgoja dzērienus, bija jāiekļaujas depozieta sistēmā, tas ne vienam vien lika padomāt.

Z. Ruicēna: - Vecpiebalgā un Cēsīs svētki bija vienlaikus, bet mums tirgotāju nebija mazāk kā citus gadus. Ja tirgotāju ļoti daudz, viņi savā starpā ir konkurenti un ne visi apmierināti. Mums nav problēmu ar atkritumiem, pēc tirdziņa vieta ir tīra.

- Novadā šovasar parādījās vairākas jaunas kultūrvietas, kur tika rīkoti koncerti, balles. Vai tas nebūs atslogojums pašvaldības kultūras iestādēm?

Z. Neimane: - Tas tikai bagātina kultūras dzīvi. Ir svarīgi nedublēt to, ko dara privātais, bet piedāvāt cita satura pasākumus. Pašvaldības kultūras namu pamatfunkcija ir vietējās kopienas iesaistīšana amatiermākslā, ne tik daudz izklaide. Ja uzņēmējs piedāvā profesionālu mākslinieku koncertus, kultūras iestāde lielāku uzmanību var veltīt identitātes stiprināšanai, lokāliem kultūrmotiviem.

Z. Ruicēna: - Cilvēki vēlas apmeklēt kādu citu vietu, ne pierasto kultūras namu vai estrādi, meklē jaunas emocijas. Jauna vieta piesaista, ja tur cilvēki jutīsies labi, apmeklētāji būs. □

Lappusi sagatavoja **SARMĪTE FELDMANE**

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.

UZZIŅAI

Cēsu novadā kultūras un tautas nami ir Cēsu Kultūras pārvaldes struktūrvienības. To pamatuzdevumi:

- veidot un organizēt daudzveidīgus kultūras, mūžizglītības pasākumus un iniciatīvas, tajā skaitā koncertus, izstādes, izrādes, seminārus, kursus, konferences, konkursus, kā arī citus kultūras pasākumus;
- iesaistīties novada kopējās kultūras aktivitātēs, tādējādi popularizējot vietējās kopienas, pasākumus un kultūrvēsturisko mantojumu;
- veicināt iedzīvotāju vietējās identitātes saglabāšanu, rūpējoties par kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un novadpētniecības dažādām aktivitātēm.

Avots: Cēsu novada pašvaldības iestādes “Kultūras pārvalde” nolikums